

Bibelens gave, 1. del

De katolske bispekonferencer for England & Wales og Skotland har udgivet et fælles læredokument om bibellæsning. Med bispekonferencernes tilladelse bringer catholica.dk dokumentet, fordelt på artikler, der vil blive bragt cirka med én artikel om ugen gennem fem uger

Af bispekonferencerne i England & Wales og Skotland ¹

Forord

"I skal være mine vidner lige til jordens ende" (ApG 1,8). Herrens ord til disciplene har givet ekko igennem århundrederne. De taler til os i dag.

Vi er i begyndelsen af det nye årtusinde. Den verden, som vi er kaldet til at være Kristi vidner i, har meget til fælles med den verden, hvor apostlene begyndte at forkynde Jesus Kristus som korsfæstet og opstanden. Hele Det nye Testamente afspejler Kirkens kamp i en uforstående verden. Ganske som på den tid er mennesker i dag søgende. De søger efter dét, der er værdifuldt og har reel betydning, efter dét, der virkelig kan stoles på, efter dét, der virkelig er sandt. Mennesker er forvirrede og foruroliget af en verden, som synes at være fuld af uro og smerte.

St. Hieronymus ², som gav os den latinske oversættelse af Bibelen, Vulgata ³, sagde: "Hvis der er noget i dette liv, der bærer en viis person og hjælper med at opretholde afklaret ro midt i genvordigheder og verdens modgang, så tror jeg, at det først og fremmest er meditationen over og kendskab til Bibelen". Hieronymus sagde også: "Uvidenhed om Bibelen er uvidenhed om Kristus". Den største gave, vi kan tilbyde mennesker i vor tid, er Kristi evangelium, som bringer verden en ny vision og et nyt håb.

¹ Oversat af Lillian Kristensen

² Kirkefader og kirkelærer, ca. 342 – 420. Oversatte hele Bibelen fra hebraisk, aramaisk og græsk. o.a.

³ Vulgata betyder "den gængse" o.a.

I år⁴ er det 40 år siden, *Dei Verbum*, Det andet Vatikankoncils dokument, som forklarer Bibelens plads i Guds åbenbaring, blev skrevet.⁵ Siden det blev offentliggjort, har katolikker lært at værdsætte Bibelen mere end nogensinde før. Vi har genopdaget Bibelen som en dyrebar skat, på én gang både gammel og stadig ny. Vi har modtaget så meget fra dem, der har viet deres liv til at gøre Bibelen mere tilgængelig for os. Den katolske Kirke er stolt over at dele bestræbelserne på at levendegøre Bibelen sammen med andre kristne.

Jubilæumsåret for *Dei Verbum* er et godt tidspunkt til igen at vende sig til Bibelen og uddybe vor forståelse og kærlighed til Den hellige Skrift.

Dette nye årtusinde kan, som enhver begyndelse, være en udfordring og en lejlighed til håb. Kristus har lovet at forblive hos sin Kirke indtil tidens ende. Nu må vi genfinde Bibelen. Kristi mysterium, Gud, der blev menneske, er selve Bibelens hjerte. Som jeres biskopper er det vores specielle pligt at hjælpe jer alle til at vokse "i nåde og erkendelse af vor Herre og frelser, Jesus Kristus" (2 Pet 3,18).

Vi indbyder jer til at læse og studere dette læredokument, som har titlen *Bibelens gave*. Det vil hjælpe jer til at høre, forstå og leve Guds ord. At læse Bibelen regelmæssigt og under bøn er at leve uafbrudt i Kristi nærvær. At komme til Kristus, at vandre med ham, er også at være hans vidne i en verden, som – uden at vide det – søger efter det håb, som kun han kan give.

✠ *Cormac Cardinal Murphy-O'Connor, ærkebiskop af Westminster*

✠ *Keith Cardinal O'Brien, ærkebiskop af St. Andrews og Edinburgh*

Introduktion

1. En bog for os i dag

"*Lad os gå i gang med denne bog! Lad os tage imod den fra Herren, der gennem sin Kirke vedblivende tilbyder os den. Lad os slugte den, således at den bliver selve vort liv. Lad os smage på den; den vil stille os overfor krav, men den vil give os glæde, for den er sød som honning.*⁶ Fyldte med håb, *vil vi kunne dele den med hver eneste mand og kvinde, vi møder på vor vej*".⁷ Disse ansporende ord er taget fra pave Johannes Paul II's budskab til Kirken i Europa, hvor han udfordrer vore lokale kirker til at forkynde et budskab om håb til mennesker af i dag. Mange mennesker er fulde af frygt og mangler håb, og dette kan synes at være fuldt berettiget. Der er splittelse og konflikter, spændinger mellem religiøse og etniske grupper, vold mellem mennesker og krige mellem nationer.

⁴ Dvs. 1965, hvor biskoppernes læredokument blev offentliggjort

⁵ **Klik her** for at se dette koncilsdokument

⁶ Sammenlign Åb 10,8–10: Røsten, som jeg havde hørt fra himlen, hørte jeg atter tale til mig og sige: "Gå hen og modtag den åbne bogrulle af den engels hånd, som står på havet og på land." Jeg gik hen til englen og bad den give mig bogen, og den sagde til mig: "Tag den og slug den! Den vil være bitter i din mave, men i din mund vil den være sød som honning." Jeg modtog bogen af englens hånd og slugte den. I min mund var den sød som honning, men da jeg havde slugt den, var den bitter i min mave.

⁷ Johannes Paul II, apostolsk skrivelse "Kirken i Europa", 65. **Klik her** for at se hele skrivelseren.

Vi står over for forskellige trusler mod menneskelivet, da videnskabelige fremskridt hyppigt taber den menneskelige persons værd af syne. Familiebånd er svækkede, og der er en undergravning af solidaritet både med dem, der har størst behov for det, og også i internationale affærer. På trods af sådanne vanskeligheder forbliver vi kristne fulde af håb, fordi Guds ord i Bibelen ikke alene forsikrer os om Gud konstante kærlighed, som den er åbenbaret i Jesus Kristus, men også viser os vejen fremad midt i vore problemer. Som i de svundne århundreder og i tider med uro taler Gud stadig til os i Den hellige Skrift og tilbyder den næring og styrke, som vi behøver i forhold til den mission, vi har fået. Bibelen, som har haft en sådan enorm indflydelse på så mange menneskers og nationers liv, har beriget det engelske sprog med væsentlige ord og udtryk og fortsætter med at inspirere litteratur, kunst, musik og film.⁸ Bibelen, som har sin plads i hjertet af vor liturgi og bøn, er stadig en ekstraordinær gave fra Gud til os i dag.

2. Bibelen i disse lande

Mennesker på disse øer⁹ har en lang tradition for kærlighed til Bibelen. Kristendommen kom til Britannien i romersk tid, selv om vi ikke ved, hvem de tidlige bærere af evangeliet var. De tidligste kristne dokumenter, der har overlevet i disse lande er St. Patricks¹⁰ skrifter, som er dateret til det femte århundrede. De viser en dyb fortrolighed med Bibelen. I det femte århundrede prædikede også St. Ninian¹¹ evangeliet vidt og bredt fra sin base i Skotland. I senere tid rejste helgener som Columba¹², Mungo¹³, Gildas¹⁴ og Cedd¹⁵ langt omkring på disse øer for at sprede den kristne tro. De skrifter, der er overleverede fra St. Gildas, viser hans dybe kendskab til Bibelen. Den store missionær Columban¹⁶ og, nogen tid senere, St. Willibrord¹⁷ og St. Bonifatius¹⁸ bragte evangeliets lys til folkeslagene i det kontinentale Europa. Andre mænd og kvinder fulgte deres eksempel. Beda¹⁹, den utrættelige historiker, munk fra Jarrow i begyndelsen af det ottende århundrede og kirkelærer, som ud over at fuldende sit store arbejde om den engelske kirkes historie, også skrev udførligt om Bibelen, som han kaldte "ordets brød". Den hellige Skrift var fundamentet for de tidlige århundredes kristnes prædiken og skrifter.

⁸ Også i det danske sprog findes mange udtryk og talemåder, der har bibelsk baggrund. Eksempler kan findes i følgende værker:

Oscar Arlaud: *Bevingede ord*. Gad, 1906, 664 sider.

T. Vogel-Jørgensen og Poul Zerlang: *Bevingede ord*. Gad, 1990. 737 sider.

Jan Katlev og Hanne Steen Spliedt: *Hvorfor siger vi sådan?* Politikens Forlag, 2001. 128 sider. Red.

⁹ Dvs. de britiske øer. o.a.

¹⁰ Irlands apostel og nationalhelgen, 385 (390?)–461(?). o.a.

¹¹ Engelskfødt biskop og missionær, sendt fra Rom til sit hjemland. Ca. 360–432. o.a.

¹² Abbed, ca. 521–597. Skotlands mest kendte helgen og en af "Irlands tolv apostle". o.a.

¹³ Mungo (dvs. *den højtelskede*) er et tilnavn for den hellige Kentigern af Glasgow. Biskop og klostergrundlægger. Ca. 518–603. o.a.

¹⁴ Gildas den Vise, ca. 500–570. o.a.

¹⁵ Cedd af Lavingham, biskop. Død 664. o.a.

¹⁶ Irskfødt abbed, ca. 540–615. Grundlagde klostre i Frankrig og Italien o.a.

¹⁷ Willibrord kaldes "frisernes apostel". Var i kontakt med den hl. Bonifatius og missionerede også i Danmark. Ca. 658–739. o.a.

¹⁸ Bonifatius (engelsk: Bonifacius), angelsaksisk benediktiner og biskop, kaldes bl.a. "Tysklands apostel". 680–754 (755?). o.a.

¹⁹ Beda (Venerabilis), benediktinermunk, kaldes "den engelske histories fader". 673–735. Beda tillægges æren for, at den tidsregning med udgangspunkt i Kristi fødsel, som blev indført af munken Dionysius Exiguus i 525, udbredtes og slog igennem. o.a.

3. En ældgammel tradition

En levende opmærksomhed på denne kærlighed til Bibelen henter vi fra de smukt illustrerede manuskripter, som stadig findes – som for eksempel Lindisfarne Evangelierne²⁰, der findes i British Library, og Book of Kells²¹, kronen på værket i keltisk kunst. I middelalderen fortsatte Bibelen med at nære de kristnes tro og bøn. Kærlighed til Bibelen er tydelig i skrifterne fra det fjortende århundredes mystikere, Julian af Norwich²² og andre middelalderlige mystikere. Bibelen inspirerede udsmykningen i de middelalderlige kirker med deres farvede glasvinduer, vægmalerier og statuer af bibelske skikkelser. Før det var almindeligt at kunne læse, lærte kristne at værdsætte Bibelen ud fra disse visuelle hjælpemidler, og mysteriespil, som var almindelige i England i Middelalderen, levedejorde Bibelen. Både før og efter reformationen stræbte kristne fra forskellige kirkesamfund efter at åben op for Bibelens skatte for alle, især efter at bogtrykkunsten var kommet – og sommetider på trods af officiel misbilligelse. Den katolske Kirke i dag anerkender med taknemmelighed de bidrag, som forskere fra alle kristne kirkesamfund har givet til oversættelse, studier og fortolkning af Guds ord i Bibelen.

4. Ord og sakramente

Biskopperne i England og Wales og i Skotland udsendte sammen med biskopperne i Irland i 1998 et læredokument om eukaristien: *One Bread, One Body*.²³ Det nye læredokument handler om Bibelen, Den hellige Skrift. Vi ved godt, at Kristus kommer "i ord og sakramente for at styrke os i helliged" (*Det romerske Missale*). Vi næres af sakramentet, men også af ordet. Vi indbydes til at "tage og spise", til at "tage og drikke", men også til at "tage og læse". Et af de vigtigste dokumenter fra Det andet Vatikankoncil, som fandt sted fra 1962 til 1965, er *Den dogmatiske konstitution om Guds Åbenbaring*.²⁴ Den er bedre kendt ved de to første ord, som den originale latinske tekst begynder med, nemlig *Dei Verbum*, "Guds Ord". *Dei Verbum* lærer, at vi "uafladeligt modtager livets brød [...] fra det ene bord dækket med Guds ord og Kristi legeme" (*Dei Verbum*, 21). I dette tredje kristne årtusinde tilbyder vi, biskopperne i England, Wales og Skotland, dette nye læredokument om Bibelen, først og fremmest til katolikker, men også til alle, som er tiltrukket af Bibelen, så de må engagere sig i Den hellige Skrift på en dybere og mere frugtbar måde.

5. Skrift og Kirke

I Apostlenes Gerninger læser vi beretningen om, hvordan Filip mødte en etiopier, som læste Esajas' Bog, mens han var på rejse fra Jerusalem til Gaza. Filip spurgte ham: "Forstår du også det, du læser?" Etiopierens svar var: "Hvordan skulle jeg kunne det, når der ikke er nogen, der vejleder mig?" (ApG 8,30-31). Vi ved godt, at Bibelen ikke altid er let at forstå. Vi nærmer os Bibelen med ærbødig bøn om lys fra den samme Ånd, som inspirerede dens ord. Vi nærmer os Bibelen som medlemmer af Kirkens familie og søger vejledning i den undervisende Kirkes levende tradition. Vi bliver mere og mere opmærksom på, at Bibel og tradition er nært forbundet med hinanden og kommer fra "samme guddommelige kilde" (*Dei Verbum*, 9). Med dette dokument ønsker vi at hjælpe mennesker med at byde Bibelen velkommen som en særdeles værdifuld Guds gave til Kirken.

²⁰ Lindisfarne var et religiøst kraftcenter i middelalderen. Lindisfarne evangelierne er fra o. 700 og indeholder de fire evangelier på latin og mellem linerne forsynet med saksiske oversættelse og er dermed den første bibeloversættelse på engelsk. o.a.

²¹ Indeholder de fire evangelier forsynet med smukke illustrationer. o.a.

²² Engelsk mystiker, 1342–1423(?). Skrev som den første engelske kvinde en bog, nemlig "A Revelation of Love". o.a.

²³ **Klik her** for at se dette læredokument (engelsk)

²⁴ **Klik her** for at se dette koncilsdokument

6. Dokumentets opbygning

Dette læredokument vil gøre udstrakt brug af koncildokumentet *Dei Verbum*, som blev offentliggjort i 1965. I første del af vort dokument, "At høre Guds ord", giver vi et panorama af, hvordan Gud rækker ud mod os i frelseshistorien. Gud taler til os i skabelse og i åbenbaring. Gud, som talte til Israels folk gennem dets historie, taler i tidens fylde gennem Jesus, hans søn. I anden del, "At forstå Guds ord", overvejer vi de vigtigste karakteristika ved Guds ord, som det findes i Bibelen. Hvad er ordet? Hvordan skal vi fortolke det? Hvad vil det sige at beskrive det som "Guds ord i menneskeligt sprog"? I tredje og fjerde del, "At læse Det gamle Testamente" og "At læse Det nye Testamente", kommer vi med en oversigt over hele Bibelen for at overveje de enorme forskelle, der findes i skrifterne, og vi kommer med forslag til, hvordan de er relevante for vores liv i dag, og siger noget om de vanskeligheder, der møder os i fortolkningen af visse tekster. I femte del, "At leve Guds ord", overvejer vi brugen af Bibelen i Kirken i dag, i vor liturgi og prædiken, i bøn og katekese. Vi foreslår praktiske måder til at forøge vores engagement i Bibelen.

7. På dit ord, Herre!

I sit apostolske brev om begyndelsen af det nye årtusinde, *Novo Millennio Ineunte*, gav pave Johannes Paul II os en meditation over passagen i Lukasevangeliet, hvor Jesus kalder sine første disciple. Peter og hans kammerater har arbejdet hele natten med deres net og intet fanget, men Jesus siger, at de skal kaste ud på dybet. Peters svar er: "På dit ord vil jeg kaste garnene ud" (Luk 5,5). Peter er villig til at svare Kristus og vende sig i en ny retning. Kristus udfordrer os i dag til at være disciple, for "Kristus, Guds menneskevordne Søn, er Faderens eneste, fuldkomne og uovertræffelige Ord" (*Katolske Kirkes Katekismus*, 65).²⁵

Første del

At høre Guds ord

Han sender sit ord ud over jorden (Sl 147,15)

8. Guds kærlige initiativ

"Mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud i fortiden talt til fædrene gennem profeterne" (Hebr 1,1). Vor kristne tro bekræfter, at Gud kommunikerer med os. Denne kommunikation, som vi kender som "guddommelig åbenbaring", begynder længe før Kristi komme. Hebræerbrevet gør gældende, at mænd og kvinder gradvis og på forskellige måder lærte Gud at kende ved at høre Guds stemme. De lærte Gud at kende som én, der længtes efter livsfællesskab med dem. Det skyld-

²⁵ En dansk oversættelse af KKK forventes at udkomme i løbet af 2006

tes kærlighed, at Gud rakte ud efter os. *Dei Verbum* erklærer højtideligt at "den usynlige Gud i sin overstrømmende kærlighed taler til menneskene som sine venner, og han færdes iblandt dem for at indbyde dem til fællesskab med sig selv og modtage dem i dette fællesskab" (*Dei Verbum*, 2). Guds åbenbaring finder sted i Guds handlinger og ord i historien. Den Gud, som i begyndelsen skabte alle ting ved ordet, fortsætter gennem århundrederne med at have omsorg for det udvalgte folk, så det kan lære den ene sande Gud at kende og vente på en frelser.

9. Sønnen, al åbenbarings fylde

"Men nu ved dagenes ende har han talt til os gennem sin søn" (Hebr 1,2). I Guds Søn når åbenbaringen sit højdepunkt, for han er både "formidleren og fylden af hele åbenbaringen" (*Dei Verbum*, 2). Katekismen forklarer: "Gennem alle Den hellige Skrifts ord siger Gud i virkeligheden kun ét eneste Ord, sit ene Ord, i hvilket Han udsiger hele sig selv." (*Katolske Kirkes Katekismus*, 102) Jesus Kristus bekræfter, hvad åbenbaringen forkynder, nemlig "at Gud er med os for at udfri os fra dødens og syndens mørke og oprejse os til evigt liv" (*Dei Verbum*, 4). Ved sin død og opstandelse bringer Kristus, Guds ord, os godt nyt om Guds kærlighed. Enhver, der lærer Kristus at kende, lærer Faderen at kende ved Helligåndens gave. På den måde kommer vi til at kende Gud som Fader, Søn og Helligånd. Gud er åbenbaret for os gennem Kristus, og Guds vilje til at frelse os er gjort kendt for os. Vort svar på Guds Ord er et svar i tro, som leder os til taksigelse og lovprisning (*Dei Verbum*, 5).

10. Skrift og tradition

Guds åbenbaring, som nåede sin fylde i Kristus, Guds Ord, blev givet videre fra generation til generation og nåede sin skrevne form i Bibelens bøger. Profeten Esajas pålagde sine disciple at bevare hans lære ved at skrive den ned for fremtidige generationer (Es 8,16).²⁶ Paulus taler om at modtage og forkynde og derved videregive den grundlæggende tro på Kristus (1 Kor 15,1-3).²⁷ På sådanne måder ser vi, hvor traditionen er opstået, og hvordan den kommer til at betegne alt, som er blevet åbenbaret og videregivet med hensyn til kristen tro og liv. Det andet Vatikankoncil taler om traditionen således: "Det, som er overleveret af apostlene, omfatter alt det, der leder Guds folk til et liv i hellighed, og som forøger dets tro. Alt, hvad Kirken selv er, alt hvad den tror, fører den således videre i sin lære, i sit liv og i sin gudstjeneste og overleverer det til alle slægtled" (*Dei Verbum*, 8). I de senere år har kristne fra forskellige kirkesamfund sammen i dialog udforsket det nære forhold mellem skrift og tradition. En enig udtalelse fra *Den 2. Anglikanske – Romersk-katolske Internationale Kommission* udtaler: "Bibelen har en enestående og normgivende plads i traditionen og tilhører dét, der er givet én gang for alle" (*The Gift of Authority*, 19).²⁸ En rapport fra "Joint Commission for Dialogue" mellem Den romersk-katolske Kirke og Metodistkirkens Verdensråd siger: "Ordet er nærværende i traditionen som evangeliets viderebringelse til nye generationer af troende." Og videre: "Da de forskellige skrifter bevarer forkyndelsen om frelsesnyheden ved profeterne og apostlene, er Bibelen på en og samme tid model for og hjertet i traditionen" (*Speaking the Truth in Love*, 18).²⁹ Skrift og tradition, nært forbundet, gør: "Kristi mysterium nærværende og frugtbart i Kirken" (*Katolske Kirkes Katekismus*, 80).

²⁶ Es 8,16: Jeg binder til for budskabet, jeg forsegler belæringen hos mine disciple.

²⁷ 1 Kor 15,1-3: Brødre, jeg vil gøre jer bekendt med det evangelium, som jeg har forkyndt jer, det som I også har taget imod, som I også står i, og som I også frelser ved, hvis I da holder fast ved det ord, hvormed jeg forkyndte jer det — ellers var det til ingen nytte, I kom til tro. Jeg overleverede jer nemlig først og fremmest, hvad jeg også selv har modtaget: at Kristus døde for vore synder efter Skrifterne

²⁸ **Klik her** for at se udtalelsen (engelsk)

²⁹ **Klik her** for at se rapporten (engelsk)

11. En levende tradition

Det andet Vatikankoncil forklarer, at traditionen ikke er noget stillestående, men er levende og i vækst, og at den udvikler sig på forskellige måder, gennem kontemplation og studier, gennem fordybende forståelse af spirituelle emner og gennem biskoppernes autoritative forkyndelse (*Dei Verbum*, 8). Kirkefædrene, troens lærere i de tidlige århundreder, vidner om traditionens styrke. En tidlig udvikling i traditionen var udvælgelsen af den bibelske kanon, det vil sige den fuldstændige liste over bibelske bøger (*The Gift of Authority*, 22). I den fortsatte tradition, baseret på Bibelen, taler Gud stadig til sin kirke i dag, og Guds Hellige Ånd leder os fremad på troens vej (Joh 16,13; *Dei Verbum*, 8).³⁰ I de senere år har vi set en betydelig udvikling i katolsk lære om forskellige sociale forhold som for eksempel respekt for menneskeliv fra undfangelse til død og behovet for solidaritet med de fattige i en globaliseret verden. Når man forholder sig til nye situationer, er det væsentligt at lytte til Guds ord med et opmærksomt sind og hjerte. Man skal fortsat lære og modtage ny indsigt gennem opmærksomhed overfor Bibelen og Kirkens tradition. Bibelen og traditionen er intimt forbundet, de "springer fra samme guddommelige kilde" og har samme mål (*Dei Verbum*, 9). "Derfor bør begge modtages og æres med samme kærlighed og ærbødighed" (*Dei Verbum*, 9), for de "udgør en fælles hellig skat, nemlig Guds ord, betroet til Kirken" (*Dei Verbum*, 10). Alle Kristi disciple er kaldet til at videregive denne dyrebare gave fra Gud til fremtidige generationer.

12. Læreembedets rolle

I Apostlenes Gerninger læser vi, at de tidlige kristne "holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne" (ApG 2,42) Vi fortsætter i dag med at leve som Guds folk, som Kristi Kirke, i troskab mod Guds ord. Opgaven med at sikre forståelsen af Guds ord er givet til Kirkens læremyndighed, biskopperne i forening med paven. Deres pligt er at tjene ordet ved at undervise i det, opmærksomt lytte til det, beskytte det samvittighedsfuldt og forklare det trofast (*Dei Verbum*, 10). Læremyndigheden, eller læreembedet, søger at sikre, at nye indsigter er trofaste overfor Guds ord. Det andet Vatikankoncil forklarer: "Det er altså tydeligt, at den hellige tradition, Den hellige Skrift og Kirkens læremyndighed, ifølge Guds vise plan, i den grad er forenet og samordnet, at den ene ikke kan bestå uden de andre, og at de alle tilsammen, hver på deres måde, under den samme Helligånds virke, effektivt bidrager til sjælenes frelse" (*Dei Verbum*, 10).

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

³⁰ Joh 16,13: Men når han kommer, sandhedens ånd, skal han vejlede jer i hele sandheden; for han skal ikke tale af sig selv, men alt, hvad han hører, skal han tale, og hvad der kommer, skal han forkynde for jer.